ECLI:LV:AT:2023:1219.A420250220.10.L
Lieta Nr. A420250220, SKA-222/2023
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS
Rīgā 2023.gada 19.decembrī

Senatoru kolēģija šādā sastāvā: senatore referente Ieva Višķere, senatores Ilze Freimane un Rudīte Vīduša

rīcības sēdē izskatīja jautājumu par vēršanos Eiropas Savienības Tiesā ar jautājumu prejudiciālā nolēmuma pieņemšanai administratīvajā lietā, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „EUROCASH1" pieteikumu par Iepirkumu uzraudzības biroja 2020.gada 7.septembra lēmuma Nr. 4-1.2/20-175 atzīšanu par prettiesisku, sakarā ar Iepirkumu uzraudzības biroja kasācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2021.gada 11.oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

Lietas apstākļi

[1] Senātā ir ierosināta kasācijas tiesvedība lietā, kurā ir strīds starp pieteicēju SIA „EUROCASH1" un Iepirkumu uzraudzības biroju par to, vai pasūtītāja valsts SIA „Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca" iepirkumā pamatoti atzina, ka iepirkuma uzvarētājas piedāvājums nav nepamatoti lēts.

Pasūtītāja 2020.gadā rīkoja iepirkumu „Fiziskās un tehniskās apsardzes pakalpojumi" (identifikācijas Nr. PSKUS 2020/12). Iepirkumā tika paredzēts, ka līguma slēgšanas tiesības tiks piešķirtas pretendentam, kura piedāvājums novērtēts kā saimnieciski visizdevīgākais.

Piedāvājumus iepirkumā iesniedza divi pretendenti – pieteicēja un AS „G4S Latvia".

Pasūtītājai radās aizdomas, ka AS „G4S Latvia" iesniegtais piedāvājums daļā par piedāvāto tehniskās apsardzes cenu – 3,50 *euro* mēnesī – varētu būt nepamatoti lēts. Tāpēc tā aicināja šo pretendentu sniegt skaidrojumu par piedāvāto cenu. Iepazinusies ar AS „G4S Latvia" sniegto skaidrojumu, pasūtītāja atzina, ka AS „G4S Latvia" ir izskaidrojusi cenas veidošanās mehānismu un piedāvātās cenas pamatotību, tāpēc tās piedāvājums nav uzskatāms par nepamatoti lētu.

Savukārt pieteicējas piedāvājums tika atzīts par nepamatoti lētu.

Ar pasūtītājas 2020.gada 29.jūlija lēmumu līguma slēgšanas tiesības iepirkumā tika piešķirtas AS „G4S Latvia". Iepirkumu uzraudzības birojs ar 2020.gada 7.septembra lēmumu Nr. 4-1.2/20-175 minēto lēmumu atstāja negrozītu un atļāva pasūtītājai slēgt līgumu ar iepirkumā noteikto uzvarētāju.

[2] Pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu, norādot, ka pasūtītāja kļūdaini nav konstatējusi, ka arī AS „G4S Latvia" piedāvājums bija nepamatoti lēts.

[3] Administratīvā rajona tiesa ar 2021.gada 11.okobra spriedumu apmierināja pieteicējas pieteikumu un atzina Iepirkumu uzraudzības biroja lēmumu par prettiesisku. Tiesas spriedums pamatots ar turpmāk norādītajiem apsvērumiem.

[3.1] Izvērtējot pasūtītājas lēmuma pamatojumu, nav konstatējams, ka pasūtītāja vispār būtu vērtējusi, vai AS „G4S Latvia" piedāvātajā cenā ir ietvertas visas ar tehniskās apsardzes pakalpojumu izpildi saistītās izmaksas un vai par piedāvāto cenu AS „G4S Latvia" spēs nodrošināt visas ar līguma izpildi saistītās prasības, tostarp vides, sociālo un darba tiesību, kā arī darba aizsardzības jomā. Tādējādi nav gūstama skaidrība, kāpēc pasūtītāja ir secinājusi, ka AS „G4S Latvia" piedāvājums daļā par tehniskās apsardzes pakalpojumiem nav nepamatoti lēts.

[3.2] Skaidrību par pasūtītājas apsvērumiem nesniedz arī pasūtītājas paskaidrojumi Iepirkumu uzraudzības birojam un tiesai. Secinājumu par to, ka AS „G4S Latvia" piedāvājums ir vērtējams kā nopietns un drošs, pasūtītāja tiesai skaidrojusi ar AS „G4S Latvia" finanšu rādītājiem iepriekšējos gados. Tomēr nedz AS „G4S Latvia" finanšu situācija, nedz fakts, ka tehniskās apsardzes pakalpojumu izmaksas veido nelielu daļu no kopējām izmaksām, nemazina risku, ka nepamatoti zema cena ir noteikta uz kādu ar līguma izpildi saistītu prasību neizpildes rēķina. Tādēļ minētie apstākļi paši par sevi nevarēja pamatot secinājumu, ka AS „G4S Latvia" piedāvājums nav nepamatoti lēts.

[3.3] Izvērtējot pasūtītājas pamatojumu kopsakarā ar AS „G4S Latvia" skaidrojumu, nav saprotams, kāpēc pasūtītāja atzinusi, ka AS „G4S Latvia" bija norādījusi detalizētu cenas veidošanās mehānismu un izskaidrojusi cenas pamatotību. AS „G4S Latvia" skaidrojumā nav pienācīgi izskaidrots, kā veidota piedāvātā cena un vai tajā ir iekļautas visas attiecināmās izmaksas.

[3.4] Pasūtītāja nepamatoti ignorējusi faktu, ka AS „G4S Latvia" tās piedāvāto zemo cenu par tehniskās apsardzes pakalpojumiem ir skaidrojusi arī ar to, ka izmaksas par trauksmes pogu izvietošanu ir iekļautas fiziskās, nevis tehniskās apsardzes pakalpojumu cenā, kā to prasa iepirkuma nolikums. Pasūtītājai vajadzēja konstatēt, ka AS „G4S Latvia" piedāvājums šā iemesla dēļ neatbilst nolikuma prasībām.

[4] Iepirkumu uzraudzības birojs par minēto tiesas spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību. Kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāk norādītajiem apsvērumiem.

[4.1] Tieši pasūtītāja kompetencē ir izvērtēt risku, kas varētu rasties, slēdzot līgumu par piedāvāto cenu, un lemt par to, vai paturēt piedāvājumu salīdzināmo piedāvājumu lokā. Tiesas kompetencē ir vienīgi izvērtēt, vai pasūtītājs nav acīmredzami kļūdījies, izmantojot šo novērtējuma brīvību. Konkrētajā gadījumā tiesa faktiski iestājusies pasūtītājas vietā, atzīstot, ka AS „G4S Latvia" skaidrojums pietiekami neizskaidro piedāvāto cenu, lai gan pasūtītāja AS „G4S Latvia" skaidrojumu bija atzinusi par tādu, kas, pasūtītājas ieskatā, pietiekami pamato iepirkumā piedāvāto cenu.

[4.2] Nevar piekrist, ka pasūtītāja nav vērtējusi, vai piedāvātajā cenā ietvertas ar tehniskās apsardzes pakalpojumu izpildi saistītās izmaksas un vai par piedāvāto cenu AS „G4S Latvia" spēs nodrošināt visas ar līguma izpildi saistītās prasības. Tiesa savā spriedumā nav izteikusi šaubas par to, ka kādas

no AS „G4S Latvia" tehniskajā piedāvājumā noteiktajām izmaksu pozīcijām (darbaspēka attiecināmās izmaksas, nodokļi, nodevas, transports un degviela) būtu nepamatoti zemas.

[4.3] Tiesa nepamatoti norādījusi, ka pasūtītājai vajadzēja pievērst uzmanību tam, ka AS „G4S Latvia" tās piedāvāto zemo cenu par tehniskās apsardzes pakalpojumiem ir skaidrojusi arī ar to, ka izmaksas par trauksmes pogu izvietošanu ir iekļautas fiziskās, nevis tehniskās apsardzes pakalpojumu cenā. Tiesa kļūdaini secinājusi, ka nav ievērotas nolikuma prasības. Turklāt nepamatoti lēta piedāvājuma izvērtējumā būtiski ir konstatēt tieši pašu faktu, ka attiecīgais pretendents visas paredzētās izmaksas ir iekļāvis savā piedāvājumā un ka pretendents spēj izskaidrot attiecīgo izmaksu rašanos vai objektīvi pamatot spēju izpildīt līgumu.

[5] Pasūtītāja paskaidrojumos par kasācijas sūdzību uzsver, ka tikai pasūtītājam ir iespējams izvērtēt, vai iesniegtais piedāvājums ir īsts un vai par piedāvāto cenu pasūtītājam būs iespējams saņemt kvalitatīvu un atbilstošu pakalpojumu, un vai tas neradīs būtiskus riskus pasūtītāja turpmākajai darbībai.

Motīvu daļa

Piemērojamās tiesību normas

Eiropas Savienības tiesību akti

[6] Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 26.februāra Direktīvas 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (turpmāk – Direktīva 2014/24/ES)

- preambulas 103.apsvērums:

Būvdarbu, piegāžu vai pakalpojumu piedāvājumi, kas šķiet nepamatoti lēti, iespējams, balstās uz tehniski, ekonomiski vai juridiski kļūdainiem pieņēmumiem vai praksi. Ja pretendents nevar sniegt pietiekamu paskaidrojumu, līgumslēdzējai iestādei vajadzētu būt tiesībām noraidīt piedāvājumu. Noraidīšanai vajadzētu būt obligātai gadījumos, kad līgumslēdzēja iestāde ir konstatējusi, ka nepamatoti zemā piedāvātā cena vai izmaksas izriet no neatbilstības obligātajiem Savienības tiesību aktiem vai ar tiem saderīgajiem valsts tiesību aktiem sociālo un darba tiesību jomā vai vides tiesību jomā vai no neatbilstības starptautiskajiem darba tiesību noteikumiem.

- 18.panta 1.punkta pirmais teikums: Līgumslēdzējas iestādes nodrošina vienlīdzīgu un nediskriminējošu attieksmi pret visiem ekonomikas dalībniekiem un rīkojas pārredzami un samērīgi.

- 18.panta 2.punkts: Dalībvalstis veic atbilstīgus pasākumus, lai nodrošinātu, ka publisku līgumu izpildē ekonomikas dalībnieki ievēro piemērojamos pienākumus, kas vides, sociālo un darba tiesību jomā noteikti Savienības tiesību aktos, valsts tiesību aktos, koplīgumos vai kas paredzēti X pielikumā uzskaitītajos starptautiskajos tiesību aktos vides, sociālo un darba tiesību jomā.

- 69.panta 1., 2. un 3.punkts:

1. Ja piedāvājumi attiecībā uz būvdarbiem, piegādēm vai pakalpojumiem šķiet nepamatoti lēti, līgumslēdzēja iestāde prasa, lai ekonomikas dalībnieki paskaidrotu cenu vai izmaksas, kas norādītas piedāvājumā.

2. Šā panta 1.punktā minētie paskaidrojumi var jo īpaši attiekties uz:

a) ražošanas procesa, sniegto pakalpojumu vai būvniecības metodes saimnieciskajiem aspektiem;

b) izraudzītajiem tehniskajiem risinājumiem vai kādiem īpaši izdevīgiem būvdarbu veikšanas vai produktu piegādes, vai pakalpojumu sniegšanas apstākļiem, kas ir pieejami pretendentam;

c) pretendenta piedāvāto būvdarbu, piegāžu vai pakalpojumu oriģinalitāti;

d) atbilstību pienākumiem, kas minēti 18.panta 2.punktā;

e) atbilstību pienākumiem, kas minēti 71.pantā;

f) iespējamu valsts atbalstu, ko saņem pretendents.

3. Līgumslēdzēja iestāde izvērtē sniegto informāciju, apspriežoties ar pretendentu. Tā var noraidīt piedāvājumu tikai tad, ja sniegtie pierādījumi apmierinoši neizskaidro piedāvātās cenas vai izmaksu zemo līmeni, ņemot vērā 2.punktā minētos elementus. Līgumslēdzējas iestādes noraida piedāvājumu, ja tās ir konstatējušas, ka piedāvājums ir nepamatoti lēts, jo tas neatbilst piemērojamiem pienākumiem, kas minēti 18.panta 2.punktā.

Latvijas tiesību akti

[7] Publisko iepirkumu likuma (ar šo likumu Latvijā transponēta Direktīva 2014/24/ES) 53.pants:

(1) Ja piedāvājums konkrētam publiskam būvdarbu, publiskam piegādes vai publiskam pakalpojuma līgumam šķiet nepamatoti lēts, pasūtītājs pretendentam pieprasa skaidrojumu par piedāvāto cenu vai izmaksām, kā arī informāciju par pretendenta un tā piedāvājumā norādīto apakšuzņēmēju darbinieku vidējām stundas tarifa likmēm profesiju grupās.

(2) Skaidrojums īpaši var attiekties uz:

1) ražošanas procesa, būvdarbu metodes vai sniedzamo pakalpojumu izmaksām;

2) izraudzītajiem tehniskajiem risinājumiem un īpaši izdevīgajiem būvdarbu veikšanas, preču piegādes vai pakalpojumu sniegšanas apstākļiem, kas ir pieejami pretendentam;

3) piedāvāto būvdarbu, preču vai pakalpojumu īpašībām un oriģinalitāti;

4) vides, sociālo un darba tiesību un darba aizsardzības jomas normatīvajos aktos un darba koplīgumos noteikto pienākumu ievērošanu;

5) saistībām pret apakšuzņēmējiem;

6) pretendenta saņemto komercdarbības atbalstu.

(3) Pasūtītājs, konsultējoties ar pretendentu, izvērtē tā sniegtos skaidrojumus.

(4) Pasūtītājs noraida piedāvājumu kā nepamatoti lētu, ja sniegtie skaidrojumi nepamato pretendenta piedāvāto zemo cenas vai izmaksu līmeni vai ja cenā vai izmaksās nav iekļautas izmaksas, kas saistītas ar vides, sociālo un darba tiesību un darba aizsardzības jomas normatīvajos aktos un darba koplīgumos noteikto pienākumu ievērošanu.

Iemesli, kas liek šaubīties par Eiropas Savienības tiesību normu interpretāciju

[8] Attiecībā uz nepamatoti lēta piedāvājuma identificēšanu un pārbaudi izšķirami divi analīzes posmi.

Pirmajā posmā līgumslēdzēja iestāde *prima facie* izvērtē, vai kāds no iesniegtajiem piedāvājumiem nav nepamatoti lēts. Ja šī izvērtējuma rezultātā līgumslēdzējai iestādei šķiet, ka iesniegtais piedāvājums varētu būt nepamatoti lēts, uzsākams otrais posms – piedāvājuma pārbaudes procedūra, lai noteiktu, vai piedāvājums nav nepamatoti lēts (piemēram, *Eiropas Savienības Tiesas 2022.gada 15.septembra sprieduma lietā „Veridos", C-*

669/20, ECLI:EU:C:2022:684, 36. un 40.punkts).

Otrajā analīzes posmā līgumslēdzējai iestādei ir pienākums īstenot Direktīvas 2014/24/ES 69.panta 1.punktā paredzēto procedūru, prasot, lai pretendents paskaidro piedāvāto cenu vai izmaksas, kas norādītas piedāvājumā. Kā atzinusi Eiropas Savienības Tiesa, šie skaidrojumi veicina piedāvājuma ticamības novērtējumu un ļauj pierādīt, ka attiecīgais piedāvājums neietekmēs pareizu līguma izpildi (piemēram, *Eiropas Savienības Tiesas 2020.gada 10.septembra sprieduma lietā „Tax-Fin-Lex", C-367/19, ECLI:EU:C:2020:685, 32.–33.punkts*).

Izskatāmajā lietā strīds ir par to, vai pasūtītāja, īstenojot otro posmu, ir pienācīgi pārbaudījusi aizdomas radījušo piedāvājumu un pienācīgi pamatojusi savu lēmumu, ka šaubas par šā piedāvājuma iespējamu nepamatotu lētumu ir kliedētas. Iepirkumu uzraudzības biroja un pasūtītājas ieskatā, gadījumā, ja līgumslēdzēja iestāde ir ievērojusi Direktīvas 2014/24/ES 69.pantā paredzēto procedūru un pēc tam atzinusi, ka piedāvājums nav uzskatāms par nepamatoti lētu, tiesai nav pamata to pārvērtēt. Šāds uzskats balstīts uz to, ka tieši līgumslēdzējai iestādei ir kompetence izvērtēt, vai iesniegtais piedāvājums ir īsts un neradīs būtiskus riskus pasūtījuma izpildei. Savukārt pirmās instances tiesa lietā ir atzinusi, ka pasūtītāja nav pienācīgi pārbaudījusi AS „G4S Latvia" piedāvāto cenu un no pasūtītājas lēmuma nav saprotams, kāpēc pasūtītāja atzina, ka piedāvājums nav nepamatoti lēts.

Līdz ar to Senātam lietā būs jāizšķir, kādi ir pasūtītāja pienākumi, pārbaudot, vai ir pamats piedāvājumu atzīt par nepamatoti lētu, un pamatojot lēmumu, ar kuru atzīts, ka konkrēts piedāvājums nav nepamatoti lēts. Tāpat lietā būs jāizšķir strīds, kāda ir tiesas kompetence šāda pasūtītāja lēmuma kontrolē.

[9] Saskaņā ar Direktīvas 2014/24/ES 69.panta 3.punktu līgumslēdzēja iestāde, otrajā posmā pārbaudot aizdomas radījušo piedāvājumu, izvērtē sniegto informāciju, apspriežoties ar pretendentu, un var noraidīt piedāvājumu tikai tad, ja sniegtie pierādījumi apmierinoši neizskaidro piedāvātās cenas vai izmaksu zemo līmeni. Vienlaikus šajā punktā noteikts, ka līgumslēdzējas iestādes noraida piedāvājumu, ja tās ir konstatējušas, ka piedāvājums ir nepamatoti lēts, jo tas neatbilst piemērojamiem pienākumiem, kas minēti 18.panta 2.punktā.

Kā redzams, direktīvas 69.panta 3.punktā uzsvars likts uz situāciju, kurā līgumslēdzēja iestāde, izvērtējusi pretendenta sniegto skaidrojumu, piedāvājumu atzīst par nepamatoti lētu un tāpēc to noraida. Tomēr arī gadījumā, ja līgumslēdzēja iestāde, izvērtējusi pretendenta sniegto skaidrojumu, nesaskata pamatu piedāvājumu noraidīt, šis lēmums ir pamatojams un pār to var tikt īstenota kontrole. Eiropas Savienības Tiesa ir atzinusi, ka jebkurā gadījumā, ja tiek veikta šī pārbaudes procedūra, līgumslēdzējai iestādei ir jāpieņem motivēts lēmums par aplūkotā piedāvājuma pielaišanu vai noraidīšanu (*Eiropas Savienības Tiesas 2022.gada 15.septembra sprieduma lietā „Veridos", C-669/20, ECLI:EU:C:2022:684, 31. un 44.punkts*). Minētais ir atvasināts no līgumslēdzējas iestādes pienākuma informēt kandidātus par pieņemtajiem lēmumiem attiecībā uz līgumslēgšanas tiesību piešķišanu un prasības pēc šādu lēmumu efektīvas pārsūdzības. Eiropas Savienības Tiesa šajā sakarā iezīmējusi, ka minētais kopumā ietver prasību, lai pretendenti, kuri uzskata, ka tiem ir nodarīts kaitējums, varētu šo lēmumu pārsūdzēt, apgalvojot, ka izraudzītais piedāvājums ir bijis jākvalificē kā nepamatoti lēts (*minētā sprieduma 31. un 46.punkts*). Salīdzinājumam norādāms, ka Eiropas Savienības Tiesa šādu pamatošanas pienākumu atzinusi arī attiecībā uz Savienības iestāžu īstenotajām iepirkuma procedūrām, akcentējot līgumslēdzējas iestādes pienākumu sniegt pamatojumu, kas atspoguļo pienācīgu pārbaudi par to, ka izraudzītais piedāvājums nav nepamatoti lēts, un šī pienākuma saistību ar pretendentu tiesībām uz efektīvu aizsardzību. Eiropas Savienības Tiesa šajā sakarā uzsvērusi, ka faktiski pretendentam nebūtu iespējams novērtēt līgumslēdzējas iestādes lēmuma, ka izraudzītais piedāvājums nav nepamatoti lēts, pamatotību, ja līgumslēdzēja iestāde varētu kategoriski un bez jebkāda pamatojuma apgalvot, ka piedāvājums nav nepamatoti lēts (*Eiropas Savienības Tiesas 2023.gada 11.maija sprieduma lietā „Komisija/Sopra Steria Benelux un Unisys Belgium", C-101/22 P, ECLI:EU:C:2023:396, 74. un 83.punkts*).

Tādējādi Eiropas Savienības Tiesa jau ir norādījusi, ka arī tad, ja, īstenojot Direktīvas 2014/24/ES 69.pantā paredzēto pārbaudes procedūru, līgumslēdzēja iestāde secina, ka piedāvājums nav uzskatāms par nepamatoti lētu, šīs pārbaudes rezultāts noformējams motivēta lēmuma formā.

Tomēr senatoru kolēģijai ir radušies jautājumi par pasūtītāja īstenotās pārbaudes apjomu un šāda lēmuma motivācijas detalizāciju.

[10] Nepamatoti lēta piedāvājuma pārbaudes primārais mērķis ir aizsargāt līgumslēdzēju iestādi pret risku, kādu rada tāds piedāvājums, kuru par iepirkumā piedāvāto cenu faktiski nav iespējams nodrošināt. Tāpēc var pieņemt, ka vispārīgi tieši līgumslēdzēja iestāde vislabāk var novērtēt visus apstākļus, kas liek izšķirties par kāda piedāvājuma pieņemšanu vai noraidīšanu sakarā ar pārāk lielu risku.

Tomēr vienlaikus nepamatoti lētu piedāvājumu pārbaudes procedūra ir vērsta arī uz to, lai publiskā iepirkuma līguma slēgšanā panāktu reālu un godīgu konkurenci un novērstu līgumslēdzējas iestādes patvaļu (*Eiropas Savienības Tiesas 2001.gada 27.novembra sprieduma apvienotajās lietās „Impresa Lombardini", C-285/99 un C-286/99, ECLI:EU:C:2001:640, 46.–49.punkts, 2012.gada 29.marta sprieduma lietā „SAG ELV Slovensko u.c.", C-599/10, ECLI:EU:C:2012:191, 25. un 29.punkts*). Tāpēc līgumslēdzējai iestādei, atbilstoši Direktīvas 2014/24/ES 69.panta 3.punktam izvērtējot aizdomas radījušo piedāvājumu, ir jāievēro pretendentu vienlīdzības un nediskriminācijas principi, kā arī pārskatāmības un samērīguma principi atbilstoši Direktīvas 2014/24/ES 18.panta 1.punktam (piemēram, *Eiropas Savienības Tiesas 2020.gada 10.septembra sprieduma lietā „Tax-Fin-Lex", C-367/19, ECLI:EU:C:2020:685, 34.punkts*).

Minētais sasaucas arī ar Direktīvas 2014/24/ES preambulas 103.apsvērumā norādīto: ja pretendents nevar sniegt pietiekamu paskaidrojumu, līgumslēdzējai iestādei vajadzētu būt tiesībām noraidīt piedāvājumu, kas šķiet nepamatoti lēts. Vienlaikus: noraidīšanai vajadzētu būt obligātai gadījumos, kad līgumslēdzēja iestāde ir konstatējusi, ka nepamatoti zemā piedāvātā cena vai izmaksas izriet no neatbilstības obligātajiem Savienības tiesību aktiem vai ar tiem saderīgajiem valsts tiesību aktiem sociālo un darba tiesību jomā vai vides tiesību jomā vai no neatbilstības starptautiskajiem darba tiesību noteikumiem. Arī Direktīvas 2014/24/ES 69.panta 3.punktā paredzēts, ka līgumslēdzējas iestādes noraida piedāvājumu, ja tās ir konstatējušas, ka piedāvājums ir nepamatoti lēts, jo tas neatbilst piemērojamiem pienākumiem, kas minēti 18.panta 2.punktā.

Pienākums noraidīt šādus piedāvājumus ir saprotams, jo gadījumā, ja šāds piedāvājums netiek izslēgts no salīdzināmo piedāvājumu loka, konkurence pretendentu vidū nav godīga.

[11] Izskatāmajā lietā pirmās instances tiesa ir atzinusi gan to, ka no pasūtītājas lēmuma pamatojuma nav iespējams saprast, kāpēc AS „G4S Latvia" sniegtais skaidrojums novērš pasūtītājas sākotnējās aizdomas par piedāvājuma nepamatotu lētumu, gan to, ka no pasūtītājas lēmuma pamatojuma nav konstatējams, ka pasūtītāja vispār būtu vērtējusi, vai AS „G4S Latvia" piedāvātajā cenā ir ietvertas visas ar pakalpojuma izpildi saistītās izmaksas un vai par piedāvāto cenu AS „G4S Latvia" spēs nodrošināt visas ar līguma izpildi saistītās prasības, tostarp prasības vides, sociālo un darba tiesību, kā arī darba aizsardzības jomā.

Ievērojot minēto, rodas jautājums, cik detalizēta analīze līgumslēdzējai iestādei ir jāveic iespējami nepamatoti lēta piedāvājuma pārbaudē un cik plašs pamatojums tai ir jāatspoguļo lēmumā, kurā tiek secināts, ka pārbaudītais pretendenta piedāvājums nav nepamatoti lēts.

[12] Attiecībā uz Savienības iestāžu veiktajām iepirkuma procedūrām Eiropas Savienības Tiesa ir norādījusi: lai sniegtu pietiekamu pamatojumu tam, ka pēc rūpīgas analīzes izraudzītais piedāvājums nav nepamatoti lēts, līgumslēdzējai iestādei ir jānorāda pamatojums, ar kuru, no vienas puses, tā ir secinājusi, ka, ņemot vērā tā raksturlielumus, galvenokārt finansiālos, šis piedāvājums atbilst tās valsts tiesību aktiem, kurā tiks sniegti pakalpojumi, jo

īpaši attiecībā uz personāla atalgojumu, iemaksu sociālā nodrošinājuma sistēmā un drošības un veselības noteikumiem darbā, un, no otras puses, tā ir pārbaudījusi, ka piedāvātā cena ietver visas izmaksas, kas saistītas ar piedāvājuma tehniskajiem aspektiem (*Eiropas Savienības Tiesas 2023.gada 11.maija sprieduma lietā „Komisija/Sopra Steria Benelux un Unisys Belgium”, C-101/22 P, ECLI:EU:C:2023:396, 74.punkts*).

Ievērojot šo atziņu, kas sniegta par Direktīvai 2014/24/ES līdzīgu regulējumu, rodas jautājums, vai situācijā, kad līgumslēdzējai iestādei kaut kādu iemeslu dēļ bija radušās aizdomas par piedāvājuma nepamatotu lētumu un tāpēc tika uzsākts otrais analīzes posms – piedāvājuma pārbaude atbilstoši Direktīvas 2014/24/ES 69.panta 1.–3.punktam, līgumslēdzējai iestādei vienmēr pašai pēc savas iniciatīvas ir jāpārbauda, vai pretendenta piedāvātā zemā cena nav saistīta ar to, ka pretendents cenā nav iekļāvis kādas izmaksas, vai ar to, ka pretendents pieļauj pārkāpumus, piemēram, sociālo un darbaspēka nodokļu samaksas jomā. Piemēram, vai šāda visaptveroša pārbaude veicama arī tad, ja 1) pašai līgumslēdzējai iestādei nav radušās aizdomas un neviens cits arī nav norādījis, ka piedāvājuma zemā cena varētu būt saistīta ar neatbilstību prasībām, kas piegādātājam jāievēro sociālo, darba vai vides tiesību jomā, un 2) pretendenta skaidrojums par piedāvāto cenu ir saistīts ar citiem elementiem, kas, pasūtītāja ieskatā, pamato pretendenta spēju piedāvāt attiecīgo cenu.

Senatoru kolēģijas ieskatā, varētu sagaidīt, ka līgumslēdzēja iestāde šiem jautājumiem pievēršas tad, ja tai pašai šajā sakarā ir radušās aizdomas vai ja kāda ieinteresētā persona ir norādījusi uz konkrētiem faktiem, kam vajadzētu radīt šādas aizdomas. Citos gadījumos iespējami nepamatoti lēta piedāvājuma pārbaude varētu koncentrēties vienīgi uz to, kā piedāvāto cenu skaidrojis pats pretendents un vai šis skaidrojums ļauj objektīvi pārliecināties par to, ka piedāvājums nav nepamatoti lēts. Attiecīgi arī pasūtītāja lēmumam, ar kuru atzīts, ka piedāvājums tomēr nav nepamatoti lēts, būtu jābūt tādam, kas ļauj saprast, kāpēc pretendenta sniegtais skaidrojums ir novērsis šaubas par piedāvājuma nepamatotu lētumu, bet tajā nebūtu jāietver detalizēts pamatojums, kāpēc konstatējams, ka cenas noteikšanā ņemtas vērā visas iespējamās izmaksas vai ka zemā cena nav saistīta ar neatbilstību prasībām, kas piegādātājam jāievēro sociālo, darba vai vides tiesību jomā.

[13] Atbilstoši šā lēmuma 10.punktā norādītajai Eiropas Savienības Tiesas judikatūrai lēmuma, ar kuru līgumslēdzēja iestāde atzīst, ka piedāvājums nav uzskatāms par nepamatoti lētu, pārskatīšanas procedūras mērķis ir aizsargāt pretendentus pret iespējamu līgumslēdzējas iestādes patvaļu un nodrošināt iepirkumā reālu un godīgu konkurenci. Vienlaikus līgumslēdzējām iestādēm, izvērtējot piedāvājumu un pārliecinoties par to, vai tas nav nepamatoti lēts, tiek atzīta plaša novērtējuma brīvība (piemēram, *Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2014.gada 5.novembra sprieduma lietā „Computer Resources International (Luxembourg) pret Eiropas Komisiju”, T-422/11, ECLI:EU:T:2014:927, 20.punkts*). Tas liek domāt, ka tiesai, pārbaudot šādu līgumslēdzējas iestādes lēmumu, nav kompetences iejaukties līgumslēdzējas iestādes novērtējuma brīvībā, bet tai ir jāpārbauda, vai līgumslēdzējas iestādes rīcība nav acīmredzami kļūdaina vai patvaļīga.

Senatoru kolēģijai šajā sakarā rodas jautājums par tiesas kontroles robežām.

Izskatāmajā lietā tiesa ir ne tikai pārbaudījusi to, kā pasūtītāja pamato savu lēmumu, ka AS „G4S Latvia” piedāvājums nav nepamatoti lēts, bet arī pati ir vērtējusi AS „G4S Latvia” sniegto skaidrojumu, atzīstot, ka šis skaidrojums neizskaidro, kā AS „G4S Latvia” spēj piedāvāt tik zemu cenu. Turklāt tiesa ir secinājusi, ka pretendents piedāvāto zemo cenu par tehniskās apsardzes pakalpojumiem skaidrojis arī ar to, ka izmaksas par trauksmes pogu izvietošanu ir iekļautas fiziskās, nevis tehniskās apsardzes pakalpojumu cenā. Tiesa atzina, ka minētais liecina, ka AS „G4S Latvia” cenas noteikšanā nav ņēmis vērā visas attiecināmās izmaksas.

Ievērojot minēto, rodas jautājums, vai šāds tiesas vērtējums nepārsniedz kontroles robežas, kas izriet no tā, ka pasūtītājam, pārliecinoties par piedāvājuma iespējamu nepamatotu lētumu, ir plaša novērtējuma brīvība.

[14] Apkopojot minēto, senatoru kolēģijai ir šaubas par Eiropas Savienības tiesību normu interpretāciju. Tādēļ ir uzdodami prejudiciālie jautājumi Eiropas Savienības Tiesai.

Tas ir pamats tiesvedības apturēšanai šajā lietā līdz brīdim, kad Eiropas Savienības Tiesa pieņems nolēmumu sakarā ar prejudiciālajiem jautājumiem.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 267.pantu, Administratīvā procesa likuma 104.[1]pantu, 273.panta 5.punktu, 275.panta 7.punktu un 338.panta astoto daļu, senatoru kolēģija

nolēma

uzdot Eiropas Savienības Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

1. Vai Direktīvas 2014/24/ES 69.panta 3.punkts kopsakarā ar 18.pantu interpretējams tādējādi, ka līgumslēdzējai iestādei, izvērtējot ekonomikas dalībnieka sniegto skaidrojumu par piedāvājumā noteikto cenu vai izmaksām, vienmēr *ex officio* ir jāpārliecinās, vai piedāvātā zemā cena nav saistīta ar to, ka ekonomikas dalībnieks cenā nav iekļāvis kādas konkrētas attiecināmās izmaksas, vai ar neatbilstību prasībām, kas piegādātājam jāievēro sociālo, darba vai vides tiesību jomā?
2. Vai Direktīvas 2014/24/ES 69.panta 3.punkts kopsakarā ar 18.pantu interpretējams tādējādi, ka līgumslēdzējai iestādei, atzīstot, ka piedāvājums, par kuru uzsākta 69.pantā paredzētā pārbaudes procedūra, nav nepamatoti lēts, šajā lēmumā ir jāiekļauj detalizēti motīvi par to, ka piedāvātā zemā cena nav saistīta ar to, ka ekonomikas dalībnieks cenā nav iekļāvis kādas attiecināmās izmaksas, vai ar neatbilstību prasībām, kas piegādātājam jāievēro sociālo, darba vai vides tiesību jomā?
3. Vai no Direktīvas 2014/24/ES 69.panta izriet tāda līgumslēdzējas iestādes novērtējuma brīvība attiecībā uz to, vai piedāvājums ir vai nav atzīstams par nepamatoti lētu, kas pieļauj tiesai, pārskatot šo lēmumu, pārbaudīt vienīgi to, vai 1) līgumslēdzējas iestādes sniegtais pamatojums loģiski pamato secinājumu, ka piedāvājums nav nepamatoti lēts, un 2) līgumslēdzēja iestāde, pieņemot šo lēmumu, nav pieļāvusi acīmredzamas kļūdas?

Apturēt tiesvedību lietā, līdz stājas spēkā Eiropas Savienības Tiesas nolēmums.

Lēmums nav pārsūdzams.

I. Višķere I. Freimane R. Vīduša